

Förord

Återigen kan vi publicera ett nytt nummer av NoAD som denna gång på några olika sätt kretsar kring frågor om kvalitativa metoder inom fältet för allmän didaktik. Hur visar sig egentligen kvalitativa perspektiv inom det nutida nordiska utbildningsvetenskapliga fältet? De dominerar i det allmändidaktiska nätverket inom NERA med ämnen inom en pedagogisk och didaktisk sfär som har fokus på läroplansteori och bildning. Detta behandlas i den första artikeln och i detta nummer beskrivs också läraryrkets komplexitet i två empiriska studier, som båda använder kvalitativa metoder. Dels får vi veta hur lärare ska agera när elever med hög skolfrånvaro deltar i klassrummet med stöd av en robot, dels hur lärare ska bemöta elever som yttrar sig extremt. Avslutningsvis en debattartikel som tar upp det synnerligen besvärande faktum att kunskapsbildande kvalitativ forskning inte betraktas som evidensbaserad i betänkandet till en ny lärarutbildning (SOU 2024:81). Hur undergräver detta egentligen rapportens trovärdighet?

Tobias Werler har kartlagt såväl forskningsteman som metodologier i det allmändidaktiska nätverket i den årliga utbildningsvetenskapliga konferensen NERA (*Nordic educational research association*) så som de kommer till uttryck mellan åren 2020 – 2024. Under dessa fem år var interdisciplinära samarbeten kring läroplansteori, pedagogik, didaktik och bildning huvudsakliga teman. När det gäller metoder har nätverket framför allt använt sig av beskrivande och djupgående, kontextuella undersökningar av undervisningsfenomen. Det antyder, menar Werler, en stark tilltro till kvalitativa metoder för att generera rika, kontextberoende data. Sammantaget har nätverket behandlat didaktik och bildning med lärarcentrerade frågor som en vägledande princip. Det går också att urskilja ett tvärvetenskapligt angreppssätt med en metodologisk mångfald som speglar didaktisk forskning i det samtida utbildningsvetenskapliga landskapet.

Skolfrånvaron är ett betydande problem och har ökat i takt med att barn och ungdomar mår allt sämre i vårt samhälle. **Maria Arvidsson** och **Linnéa Stenliden** undersöker i sin artikel ett sätt att, trots allt, erbjuda en likvärdig utbildning. De låter elever som av olika anledningar är hemmavarande delta i undervisning genom en robot i klassrummet. Studien tydliggör några av läraryrkets utmaningar som kommer till uttryck genom robotens närvaro, bland annat hur lärare förhåller sig till föräldrars närvaro och vissa inte minst relationella aspekter som visar sig mellan elever som är närvarande i klassrummet och de som befinner sig på distans.

Extrema yttranden av elever i klassrummet ställer inte sällan lärare inför en rad svåra problem. **Håkan Salwén** och **Tomas Månsson** föreslår i sin artikel två metoder att bemöta elever som yttrar sig rasistiskt, sexistiskt eller konspiratoriskt. Dels beskrivs en metod som används inom vårdvetenskap, ILS – initiera, lyssna, summera, dels en metod som använts inom filosofin - välvillighetsmetoden. Genom att väva samman dessa båda metoder visar författarna att det, trots att sådana situationer kan upplevas som ytterst problematiska, går att erbjuda ett respektfullt sätt att bemöta elever som yttrar sig extremt.

Avslutningsvis lyfter **Magnus Levinsson** en synnerligen viktig kritik av betänkandet till en ny svensk lärarutbildning "*Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad*

lärarutbildning” (SOU 2024:81). Levinsson hävdar att rapportförfattarens lekmanamässiga användning av evidensbegreppet undergräver betänkandets trovärdighet. Det är, enligt Levinsson, förlegat att beskriva evidensbegreppet utifrån endast storskaliga kvantitativa studier då det numera föreligger omfattande evidensbaserad didaktisk kvalitativ forskning. Det är faktiskt fullt möjligt att undvika dualismen mellan kvalitativ- och kvantitativ forskning, som tidigare orsakat problem inom utbildningsområdet, menar Levinsson. Skrivningarna om evidens i förslaget till ny svensk lärarutbildning förbiser i själva verket årtionden av vetenskaplig kunskapsbildning och praktisk metodutveckling.

Ola Henricsson
Huvudreadktör

Silva Claesson
Ansvarig utgivare